

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(5)
مستخلص البحث.....	(8)
กิตติกรรมประกาศ.....	(10)
สารบัญ.....	(11)
สารบัญตาราง.....	(16)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย.....	(17)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-อังกฤษ.....	(19)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
1.2 อักูรอาณ หะดีษและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
1.3 วัตถุประสงค์.....	19
1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย.....	19
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	19
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	20
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	21
1.8 วิธีดำเนินการวิจัย.....	21
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	23
2.1 ความหมายและคำที่มีความเกี่ยวข้องกับ “พัฒนาการ”.....	23
2.2 ความหมายของ “การศึกษา”.....	25
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาอิสลาม.....	27
2.3.1 ความหมายของ “อิสลาม”.....	27
2.3.3 แหล่งที่มาของศาสนาอิสลาม.....	29
2.3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาอิสลาม.....	31
2.3.4.1 ความหมายของ “การศึกษาอิสลาม”.....	31
2.3.4.2 แหล่งความรู้ในอิสลาม.....	34
2.3.4.3 การแบ่งศาสตร์ในศาสนาอิสลาม.....	35

2.3.4.4 เป้าหมายในการเรียนรู้อิสลาม.....	38
2.4 การเข้ามาของศาสนาอิสลามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	41
2.4.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับระยะเวลาที่อิสลามเข้ามาสู่ภูมิภาคมลายู.....	41
2.4.2 ทฤษฎีการเข้ามาของศาสนาอิสลามสู่ภูมิภาคมลายู.....	43
2.4.3 ปัจจัยและองค์ประกอบของการเผยแผ่ศาสนาอิสลามในภูมิภาคมลายู.....	44
2.4.4 การเข้ามาของศาสนาอิสลามในปัตตานี.....	47
2.4.5 แนวคิดของศาสนาอิสลามในปัตตานี.....	48
2.5 ปอเนาะ.....	50
2.5.1 ความหมายของคำว่าปอเนาะ.....	50
2.5.2 ความเป็นมาของคำว่า “ปอเนาะ”.....	52
2.5.3 ที่มาของระบบการศึกษาในรูปแบบปอเนาะ.....	52
2.5.4 บทบาทของปอเนาะ.....	54
2.5.4.1 ปอเนาะเป็นแหล่งการเรียนรู้วิชาศาสนา.....	55
2.5.4.2 ผลิตผู้รู้ด้านศาสนาและผู้เข้ารับใช้สังคม.....	57
2.5.4.3 เป็นสถานที่อบรมศาสนา.....	58
2.5.4.4 เป็นจุดศูนย์กลางในการขึ้นนำสังคม.....	58
2.5.4.5 ปอเนาะกับการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม.....	60
2.5.4.6 ปอเนาะกับบทบาทในด้านภาษา.....	61
บทที่ 3 ภูมิหลังจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	63
3.1 ประวัติความเป็นมาของปัตตานี.....	63
3.1.1 ประวัติความเป็นมาของมลายู.....	63
3.1.2 ประวัติความเป็นมาของการตั้งชื่อ “ปัตตานี”.....	66
3.1.3 ประวัติความเป็นมาของปัตตานี.....	67
3.1.3.1 ยุคลังกาสุกะ.....	67
3.1.3.2 ยุคอาณาจักรอิสลามปัตตานีดารุสสะลาม.....	69
3.1.4.2 ปัตตานีในช่วงที่อยู่ภายใต้รัฐสยาม.....	69
3.2 ความเชื่อ ภาษา และการประกอบอาชีพของชาวมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	71
3.2.1 ความเชื่อ.....	71

3.2.2 ภาษา.....	72
3.2.3 การประกอบอาชีพ.....	72
3.3 การศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อนปี 2502.....	73
3.3.1 การศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อนการเข้ามาปกครอง ของรัฐบาลจนถึงสมัยการปกครองในรัชกาลที่ 5.....	73
3.3.2 การศึกษาอิสลามในปัตตานีในช่วงที่รัฐเข้ามาจัดการศึกษา.....	76
3.3.2.1 การจัดการศึกษาสมัยรัชกาลที่ 5.....	76
3.3.2.2 การจัดการศึกษาในปัตตานีในสมัย รัชกาลที่ 6	77
3.3.2.3 การจัดการศึกษาในปัตตานีสมัยรัชกาลที่ 7	79
3.3.2.4 การจัดการศึกษาในยุคหลังการปกครองแบบราชาธิปไตย (พ.ศ. 2475 ถึง 2502).....	80
1. การจัดการศึกษาช่วง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2482	80
2. การจัดการศึกษาช่วง พ.ศ. 2482 ถึง พ.ศ. 2487.....	83
3. การจัดการศึกษาช่วง พ.ศ. 2488 ถึง พ.ศ. 2502.....	84
3.3.3 สถานศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	89
3.3.3.1 ในวัง.....	89
3.3.3.2 มัสยิด.....	89
3.3.3.3 บ้านของผู้รู้.....	90
3.3.3.4 โรงเรียนอนุบาลอิสลามและโรงเรียนประถมศึกษาอิสลาม.....	90
3.3.3.5 ศาลา.....	90
3.3.3.6 ปอเนาะ.....	91
3.3.3.7 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	92
3.3.3.8 สถาบันอุดมศึกษาอิสลาม.....	92
3.3.3.9 โรงเรียนประถมและมัธยมของรัฐ.....	93
3.4 การจัดการเรียนการสอน :หลักสูตร เนื้อหา และวิธีการสอนในสถานศึกษาปอเนาะ.....	93
3.4.1 ระบบการศึกษาทั่วไปในปอเนาะ.....	93
3.4.2 หลักสูตร สาระวิชา และวิธีการสอนในแต่ละวิชาในสถานศึกษาปอเนาะ.....	94
บทที่ 4 พัฒนาการสถานศึกษาปอเนาะตั้งแต่ปีพ.ศ.2502 ถึง พ.ศ. 2547.....	104
4.1 การปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะหลังการจัดตั้งเขตศึกษา 2.....	104

4.2 การแปรสภาพปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม.....	114
4.2.1 โครงการปรับปรุงปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม	
พ.ศ.2508-2511.....	114
4.2.2 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อ 14 มิถุนายน 2509 กำหนดนโยบายให้แปรสภาพ	
ปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์.....	120
4.2.3 การประชุมเตรียมการและการวางโครงการเพื่อดำเนินการตามนโยบาย.....	121
4.2.4 โครงการปรับปรุงปอเนาะในเขตศึกษา 2 ให้เป็นโรงเรียนราษฎร์	
พ.ศ. 2510.....	122
4.2.5 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2513.....	123
4.2.6 การประชุมเรื่อง “การให้ปอเนาะแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์”	
ของกระทรวงศึกษาธิการ ณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	
จังหวัดยะลา 20 – 22 มกราคม 2514.....	124
4.2.7 สภาพของโรงเรียนราษฎร์ที่แปรสภาพมาจากปอเนาะ.....	126
4.2.8 การดำเนินการแปรสภาพปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอน	
ศาสนาอิสลาม.....	128
4.3 สภาพปอเนาะที่ได้เปลี่ยนแปลงเป็นโรงเรียนราษฎร์หลังปี 2514.....	134
4.4 ปอเนาะที่ยังไม่แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามหลังปี 2514.....	137
4.5 การเปลี่ยนแปลง เหตุปัจจัยและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงปอเนาะ	
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 ถึง ปี พ.ศ. 2547.....	138
4.5.1 ปัจจัยและเหตุผลที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง.....	139
4.5.2 ผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง.....	143
4.6 สภาพของปอเนาะที่ไม่ได้แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม	151
4.6.1 เป็นสถานศึกษาที่ยังคงสภาพเดิมไว้ทุกอย่างทั้งทางด้านการบริหาร	
จัดการ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน.....	151
4.6.2 บทบาทในด้านสังคมของปอเนาะลดลง.....	152
บทที่ 5 พัฒนาการสถานศึกษาปอเนาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549.....	153
5.1 ความต้องการของบรรดาโต๊ะครูในการที่ให้สถานศึกษาปอเนาะขึ้น	
ทะเบียนถูกต้องกับทางราชการ.....	153
5.2 แนวทางการจดทะเบียนปอเนาะ.....	154

5.3 การดำเนินการขอรับใบทะเบียนสถานบันศึกษาปอเนาะ.....	163
5.4 การจดทะเบียนปอเนาะ พ.ศ. 2547.....	167
5.5 แนวการพัฒนาสถานบันปอเนาะ.....	168
5.6 โครงสร้างการบริหารงานสถานบันศึกษาปอเนาะ.....	170
5.7 การช่วยเหลือจากภาครัฐต่อสถานศึกษาปอเนาะ.....	174
5.7.1 ด้านกายภาพ.....	176
5.7.2 ด้านวิชาการ.....	179
5.7.3 ด้านพัฒนาบุคลากร.....	189
5.8 สรุปการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับปอเนาะในปี พ.ศ. 2547	190
5.9 ปัจจัยและเหตุผลที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งที่สอง.....	192
5.10 สิ่งที่ยังคงสภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลง.....	192
5.11 เหตุผลที่ยังคงสภาพเดิม.....	193
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	195
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	198
6.2 การอภิปรายผล.....	203
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	212
บรรณานุกรม.....	213
ภาคผนวก.....	229
ประวัติผู้เขียน.....	240

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีสอนวิชาอิสลามศึกษา.....	93
2.ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีสอนวิชาอิสลามศึกษา.....	93
3.ตารางที่ 3 โรงเรียนที่ได้รับพระราชทานเงินรางวัล พ.ศ.2504 – 2508.....	112
4.ตารางที่ 4 แสดงจำนวนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามที่ได้รับเงินอุดหนุน ตั้งแต่ พ.ศ. 2508-2511.....	117
5.ตารางที่ 5 จำนวนนักศึกษาปอเนาะในเดือนกรกฎาคม 2547.....	168
6.ตารางที่ 6 จำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ : ผู้เรียนและผู้สอน ใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ในเดือนพฤศจิกายน 2549.....	168
7.ตารางที่ 7 กิตาบหรือหนังสือสำคัญที่สถาบันศึกษาปอเนาะใช้ในการเรียนการสอน.....	183

Prince of Songkla University
Pattani Campus